

Iniciativa për KOMRA
Iniciativa za REKOM
Иницијатива за РЕКОМ
Initiative for RECOM
Pobuda za REKOM

OFFICES / КАНЦЕЛАРИИ / KANCELARIJE / КАНЦЕЛАРИЈЕ / URADI / UREDI / УРЕДИ / ZYRAT

Beograd: Koalicija za REKOM
c/o Fond za humanitarno pravo
Dečanska 12, 11000 Beograd, Srbija
tel. +381 (0)11 33 49 766; fax: +381 (0)11 3232 460
e-mail: office@hlc-rdc.org

Ljubljana: Koalicija za REKOM
c/o Mirovni inštitut, Metelkova 6, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel. + 386 (1)234 7720; telefaks: + 386 (1)234 7721
e-mail: rekom@mirovni-institut.si

Podgorica: Koalicija za REKOM
c/o Centar za građansko obrazovanje
Njegoševa 36/I, 20 000 Podgorica, Crna Gora
tel. +382 (0)20 665 327; fax: +382 (0)20 665 112
e-mail: info@cgo-cce.org

Прилеп: Канцеларија на Коалиција за РЕКОМ
c/o Здружение на граѓани „Мировна акција“
нас. Димо Наредникот А1/2/31, 7500 Прилеп, Македонија
телефон/телефакс: +389 (0)48 401 888
e-mail: mirovnaakcija@gmail.com

Prishtine: Koalicioni për KOMRA
c/o Fondi për të Drejtën Humanitare
Eqrem Cabej 7a, 10000 Prishtine, Kosovo
tel/fax: +381 (0)38 243 488, +381 (0)38 243 490
e-mail: office.ks@hlc-kosovo.org

Prishtine: Koalicioni për KOMRA
c/o Qendra për Hulumtim
Dokumentim dhe Publikim (QHDP)
Rr. Ulpiana U-1, H 8/1, Prishtinë, 10000, Kosovë
tel. +381 (0)38 553 753; cel: +377 (0)45 321 545
E-mail: crdp.ks@gmail.com

Sarajevo: Koalicija za REKOM
c/o Udruženje/udruga BH Novinari
Kralja Tvrtka 5/5, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
tel/fax: +387 (0)33 223 818, +387 (0)33 443 072
e-mail: bhnovinari@bhnovinari.ba

Zagreb: Koalicija za REKOM
c/o Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću
Kuća ljudskih prava
Selska cesta 112c, HR-10000 Zagreb
tel. +385 (0)1 457 2398; fax: +385 (0)1 457 2399
e-mail: kontakt@documenta.hr

Зворник: Коалиција за РЕКОМ
c/o Центар информативно-правне помоћи
Вука Караџића 148
75400 Зворник, Босна и Херцеговина
тел/факс +387 (0)56 210 412
моб. +387 (0)65 520 338
e-mail: cipp@teol.net и cipp@stel.net

www.zarekom.org

Inicijativa za REKOM: Aktualnosti

Ožujak 2011.

Koaliciju za REKOM čini 1600 članova/ca, među kojima su organizacije za ljudska prava, udruženja žrtava, organizacije mladih, udruženja veterana, mediji, vjerske zajednice, članovi obitelji žrtava i pojedinci aktivni u promociji procesa suočavanja s prošlošću. Osnivanje REKOM-a podržali su Parlament Crne Gore, predsjednici Srbije i Hrvatske, Europska komisija, Pododbor za ljudska prava Europskog parlamenta, Komitet za vanjske poslove Parlamentarne skupštine Savjeta Europe, Odbor za europske integracije Narodne skupštine Republike Srbije, Parlamentarna skupština Savjeta Europe, i više od 2000 pojedinaca.

Nakon trogodišnjeg konzultacijskog procesa, Koalicija za REKOM je na Skupštini održanoj 26. ožujka u Beogradu usvojila Prijedlog statuta REKOM-a. Skupština je organizirana na delegatskom principu. Sudjelovalo je 122 delegata iz BiH, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Kosova, Slovenije i Srbije.

Prijedlog statuta je usvojen uvjerljivom većinom. Opasnost od blokade procesa je otklonjena usvajanjem amandmana predstavnice Udruženja BH Novinari i Udruženja logoraša Prijedor '92 da se uz pojam "teške povrede međunarodnog humanitarnog prava" navedu konkretna kaznena djela (genocid, ubojstvo, progon, i dr.) u vezi sa kojima REKOM utvrđuje činjenice. Time je napravljen kompromis između zahtjeva zagovarača da REKOM treba utvrđivati izvršenje genocida i drugih kaznenih djela i izričitog stava svih pravnikâ (tužitelja, sudaca, odvjetnika i pravnikâ za ljudska prava), koji su sudjelovali u konzultacijskom procesu, da u nadležnosti REKOM-a ne treba biti pravno kvalificiranje kaznenih djela.

Promocija Inicijative za REKOM

1. U okviru Dana antifašizma u Opatiji (Hrvatska) je 2. ožujka održan je okrugli stol *Građanska hrabrost* na kojem je predstavljena Inicijativa za REKOM. Inicijativa je postavljena u kontekst potrebe i građanske hrabrosti aktivista i aktivistkinja da kroz regionalnu raspravu o mehanizmima tranzicijske pravde društva bivše Jugoslavije suoče s tamnim stranama prošlosti.

2. Na Međunarodnom festivalu dokumentarnog filma *Zagrebdox*, Documenta je 3. ožujka predstavila Inicijativu za REKOM.

3. Povodom Međunarodnog dana žena, na skupu "Žena ... rat ... nasilje", u Skoplju (Makedonija), članovi Koalicije za REKOM predstavili su Inicijativu za REKOM. Skup je protekao u podsjećanju na stradanje žena u ratovima u bivšoj Jugoslaviji, i u znaku potrebe da o tome svjedoče žene koje nose teška iskustva.

Da se utvrde činjenice o svim žrtvama ratova 1991 – 2001. na području bivše Jugoslavije • Da se utvrde činjenice o svim žrtvama ratova 1991 – 2001. na području bivše Jugoslavije • To establish the facts related to all the victims of the wars waged on the territory of the former Yugoslavia in the period 1991 – 2001 • Да се одределат фактите за сите жртви на војните 1991 – 2001. во поранешна Југославија • Faktet mbi të gjitha viktimat e luftërave të viteve 1991 – 2001 në hapësirat e ish-Jugosllavisë • Za ugotavljanje in prezentiranje dejstev o vseh žrtvah vojn 1991 – 2001. v nekdanji Jugoslaviji

4. U Ljubljani, u Sloveniji, 22. ožujka održane su Konzultacije sa civilnim društvom o Inicijativi za osnivanje REKOM-a. Sudjelovalo je oko 30 predstavnika udruženja izbrisanih, veterana, nevladinih organizacija i intelektualaca.

Sudionici su podržali ideju o osnivanju regionalne, međudržavne komisije za prostor bivše SFRJ i istakli da je regionalni pristup najadekvatniji za istraživanje zločina i teških povreda ljudskih prava koja su se dogodila devedesetih godina. Predstavnici izbrisanih su još jednom naglasili značaj regionalne komisije, koja pomoću javnih slušanja, istraživanja činjenica i upućivanja na političku odgovornost predstavnika vlasti, može doprinijeti moralnoj satisfakciji svih žrtava teških kršenja ljudskih prava sa teritorija bivše Jugoslavije. Važan zaključak rasprave je bio da buduća međudržavna komisija, putem utemeljenog utvrđivanja činjenica, može izgraditi osnovu za buduće povijesne interpretacije ratova i događaja koji su im slijedili. REKOM može značajno doprinijeti promjeni stava javnog mnijenja o počinjenim kršenjima ljudskih prava i da se suprotstavi političkim manipulacijama i poricanju zločina.

5. Delegati Četvrte Skupštine Koalicije za REKOM, na zasjedanju 26. ožujka u Beogradu, usvojili su izvještaj o konzultacijskom procesu, medijskoj kampanji, javnom zagovaranju i pripremama za kampanju prikupljanja potpisa.

U raspravi i planiranju kampanje za prikupljanje potpisa, delegati su imali u vidu rezultate istraživanja stavova javnog mnijenja u Srbiji, Hrvatskoj, BiH, Makedoniji, Crnoj Gori i na Kosovu o Inicijativi REKOM, koje je provela agencija *Ipsos Public Affairs*. Podaci pokazuju da Inicijativa REKOM nailazi na povoljnu reakciju građana u svim zemljama obuhvaćenim istraživanjem. Podrška osnivanju REKOM najveća je na Kosovu, gdje 95 posto ispitanika podržava osnivanje Regionalne komisije. Važno je istaknuti da je podrška osnivanju REKOM-a na nivou BiH značajno niža nego podrška građana Federacije BiH, u kojoj 88 posto ispitanika podržava osnivanje Regionalne komisije. Najniža podrška osnivanju REKOM je zabilježena u Hrvatskoj, gdje oko 60 posto ispitanika podržava takvu inicijativu. Optimizam u uspjeh REKOM-a (da napravi poimeničan popis stradalih, ubijenih i nestalih) je manji u odnosu na podršku osnivanju Regionalne komisije. Najmanje optimizma ima kod građana Hrvatske (23 posto) i Srbije (36 posto), a najviše kod građana Kosova i Federacije BiH.

6. Inicijativa za REKOM predstavljena je na konferenciji o političkoj kulturi i dijalogu, 28. ožujka u Skoplju, u Makedoniji. Istaknuto je da je dijalog sastavni dio političke kulture, i da u trenutku kada takvog dijaloga nema nastaju nesporazumi koji dovode do sukoba i ratova. Na konferenciji je promoviran časopis *Rešenja*, čiji je veći dio posvećen Inicijativi za REKOM.

7. Međunarodna organizacija Impunity Watch (IW), koja pruža podršku procesu tranzicijske pravde u post-jugoslavenskim zemljama, uputila je 28. ožujka Koaliciji za REKOM pismo podrške i poziv parlamentima država nasljednica nekadašnje SFRJ da poduzmu neophodne korake za osnivanje REKOM-a. IW poziva nacionalne parlamente da uvažavaju zahtjeve civilnih društava, koji su dobili legitimitet u trogodišnjem konzultacijskom procesu, i bez odugovlačenja podrže jedinstvenu priliku da poduzmu odlučnu akciju u borbi protiv nekažnjivosti za ratne zločine i teška kršenja ljudskih prava počinjene tijekom devedesetih u oružanim sukobima u nekadašnjoj SFRJ.

8. Političku podršku osnivanju REKOM tijekom ožujka 2011. pružili su Demokratska partija Kosova, Alijansa za Budućnost Kosova (Kosovo), Narodna stranka *Radom za boljitak* (BiH), i zastupničke grupe Narodne skupštine Republike Srbije.

Predsjednik Demokratskog saveza Kosova Isa Mustafa je na sastanku sa članovima Koalicije za REKOM 16. ožujka podržao osnivanje Regionalne komisije i izrazio uvjerenje da će sve parlamentarne stranke podržati

Inicijativu kada ona bude predočena zastupnicima Skupštine Kosova.

Potpredsjednik Alijanse za budućnost Kosova Ardijan Gjini je na sastanku 18. ožujka podržao osnivanje REKOM-a i pozvao članove Koalicije za REKOM na blisku međusobnu suradnju.

9. U Sarajevu je 28. ožujka Inicijativu za osnivanje REKOM-a podržao predsjednik Narodne stranke *Radom za boljitak* Mladen Ivanković Lijanović: „Bez kvalitetnog i argumentiranog dijaloga ne možemo postići ništa. Zbog generacija koje dolaze ovaj problem moramo tretirati na bazi činjenica, te odvojiti cijeli proces od politiziranja i zloupotrebe politike. Mi u Narodnoj stranci *Radom za boljitak* izražavamo podršku svima onima koji zastupaju istinu i koji pristupaju utvrđivanju istine po principu međuetničkog uvažavanja i dijaloga. Pozdravljamo ovu inicijativu i iz razloga što tretira cijelu regiju“.

Osnivanje REKOM-a podržale su zastupničke grupe Socijalističke partije Srbije, Demokratske stranke i zastupnička grupa manjina, koje čine vladajuću koaliciju u Narodnoj skupštini Republike Srbije.

Pripreme za kampanju 1.000.000 potpisa za REKOM

1. U okviru priprema za kampanju prikupljanja potpisa u Srbiji, Hrvatskoj, Sloveniji i na Kosovu objavljen je javni poziv za volontere da sudjeluju u prikupljanju popisa. U Srbiji je održana obuka za volontere u Kragujevcu, Valjevu, Priboju i Prijepolju.

Koordinatori kampanje, Inicijativa mladih za ljudska prava Srbije i Inicijativa mladih za ljudska prava Hrvatske, izabrali su partnerske organizacije u BiH, Makedoniji, Sloveniji, i napravili mrežu organizacija koje će sudjelovati u koordinaciji kampanje u Srbiji, Hrvatskoj, BiH, Kosovu, Makedoniji. U Sloveniji je izgradnja mreže u tijeku.

Inicijative mladih za ljudska prava održale su trening za vođenje internet kampanje.

2. Inicijativa mladih za ljudska prava Srbije je na Filozofskom fakultetu u Beogradu (28. ožujka) i Novom Sadu (01. travnja), na tribini “Da se zna, da se ne ponovi”, predstavila Inicijativu za REKOM i kampanju **1.000.000 potpisa za REKOM**. Prema riječima sudionice skupa u Novom Sadu, zastupnice Aleksandre Jerkov „istina je najveći argument za podršku. Zato je obaveza svakog od nas da radimo na istini, govorimo o tome onima koji žele da nas slušaju, ali i onima koji nas možda ne žele čuti. Činjenice su jedini put ka istini. Istina je jedini put ka pomirenju.” Nakon tribina, 20 studenata prijavilo se za volontiranje u kampanji prikupljanja potpisa.

3. U okviru programa *Uključi se!* na kojem organizacije civilnog društva promoviraju programe koji pozivaju na angažman građana, na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, 3. ožujka je predstavljena Kampanja **1,000,000 potpisa za REKOM**. Na informativnim punktovima zainteresirani su se informirali o Inicijativi i prijavljivali za volontiranje u kampanji.

4. Koalicija za REKOM uspostavila je kontakt sa krovnim organizacijama bosansko-hercegovačke dijasporu u SAD, Nizozemskoj, Njemačkoj, Australiji, Švedskoj i Danskoj, i informirala ih o Inicijativi za REKOM. Voditelji udruženja informirat će članove o Inicijativi za REKOM i pozvati ih da podrže osnivanje REKOM-a.

Medijska kampanja

1. Na Televiziji Mitrovica (Kosovo), 6. ožujka emitirana je uživo pod nazivom „Mostovi“ dvosatna emisija o REKOM-u u kojoj su sudjelovali članovi Koalicije za REKOM, Nora Ahmetaj, Bekim Blakaj i Avni Melenica. U Beogradu (Srbija), 11. ožujka B92 emitirala je drugu emisiju u seriji „Pune ruke prošlosti“, razgovor o REKOM-u sa zastupnicom Narodne skupštine Srbije Vesnom Pešić.

Kosovska PROKUM TV je 11. ožujka emitirala jednosatni razgovor u studiju o REKOM-u sa Norom Ahmetaj i Arsimom Gerxhaliu.

Koha Vision, TV stanica u Prištini (Kosovo), je u 45-minutnoj emisiji „Matinee“ emitirala uživo razgovor o REKOM-u sa Bekimom Blakajem.

2. Predstava „Analogije“, *Pozorišta porodice bistrh potoka* iz Srbije, koja promovira Inicijativu REKOM, gostovala je dva puta u Skoplju, 31. ožujka i 1. travnja 2011. godine.

3. Povodom gostovanja predstave „Analogije“ u Sloveniji, u veljači 2010. godine, dnevna novina „Mladina“ je 4. ožujka objavila intervju sa direktorom medijske kampanje za Inicijativu REKOM, Lazarom Stojanovićem o Inicijativi REKOM.

4. Hrvatski portal *TPortal* objavio je 23. ožujka intervju sa Natašom Kandić o Inicijativi REKOM.

5. Od pokretanja stranice [Za rekom Për komra For recom na Facebooku](#), 7. listopada 2010. do 31. ožujka 2011. godine 1.220 korisnika [www.facebook.com](#) izrazilo je podršku stranici. U ožujku je sadržaj stranice REKOM pogledan 76.675 puta. Među posjetiocima stranice su 53 posto žene, 41 posto je godina između 25 i 34 godine, najmanje je posjetilaca preko 55 godina (4,4 posto). Najveći broj korisnika [www.facebook.com](#) koji su izrazili podršku Inicijativi REKOM je iz Srbije - 623, iz Hrvatske - 108, iz BiH - 115, iz Crne Gore - 67, sa Kosova - 110, iz Makedonije - 25, iz Slovenije - 9, itd.

Od pokretanja, zaključno sa 31. ožujkom, na stranici [Za rekom Për komra For recom](#), postavljeno je 1.054 tekstova, fotografija i dokumenata koji su pregledani 333.283 puta.

6. U ožujku web stranica [www.zarekom.org](#) bila je vrlo posjećena. Ukupno 4.028 posjetitelja su pogledali stranicu 21.790 puta. U prosjeku posjetitelj se na web stranici zadržao 3 minute i 27 sekundi, a od ukupnog broja posjetitelja 39.32 posto čine oni koji su više od jednog puta posjetili stranicu.

Od pokretanja redizajnirane web stranice [www.zarekom.org](#), a na osnovi statistike Google Analytics, posjećenost je porasla za 256.48 posto.

Ukupno od 1. lipnja 2010. zaključno sa 31. ožujkom 2011. godine 12.965 posjetilaca je posjetilo stranicu, pogledavši ga 56.752 puta. Najveći broj posjetitelja web stranice je došao preko linka sa stranice Facebook-a (2.348).

7. U ožujku, na Forumu [www.zarekom.org](#) registrirala su se 10.184 korisnika. Ukupno je na Forumu postavljeno 49 tema i 36 postova. U ožujku su postavljeni linkovi prema Forumu [www.zarekom.org](#) na više od 450 drugih foruma koji se bave tranzicijskom pravdom.

Podrška iz inozemstva

Identificirane su fokus osobe/grupe u Britaniji, Francuskoj, Kanadi, Novom Zelandu i SAD koje su prihvatile biti agenti Inicijative REKOM u procesu dobivanja podrške. Uspostavljen je kontakt sa dvije jake međunarodne društvene mreže za javnu podršku (Avaaz-Avaaz i Racocon).